

Konungens Befallningshafwandes

i

Wester-Norrlands Län

Rungörse

om hwad, som wid skjutsstationerne derstädes bör, enligt allmän Lag och utfärdade färskilde författningar, tills vidare iakttagas.

§ 1. Resande, som är okänd, bör wid ankomsten till skjutsstationen, uppå entreprenörens anmodan, genast uppvisa sitt pass, och hwar och en, innan afresan, i Dagboken tydligt anteckna sitt namn, embete, tjenst eller yrke, jemte orten, hwarifrån han ankommit och stället, dit han ärnar sig, samt det antal och den klas af hästar, hwaraf han sig begagnar. Innan sådan anteckning skedd, må resande icke från skjutsstationen afresa.

§ 2. Färdas resande så, att skjutshäst eller fordon derigenom förderfwas eller skadas, ware den resande skyldig, att, der godwillig öfwerenskommelse ej sker, sådant ersätta, efter den uppskattning, som bestämmes af 2:ne utaf Entreprenören å nästa ombyte, tillfallade gode män, i närvaro af närmaste Kronoberjent, hwilken, om hans biträde å någondera sidan äskas, genast bör på dens bekostnad, som fordrat hans inställelse, tillstädeskomma, samt skriftligt bewis om förhållandet, der så åstundas afgifwa; och må den resande sin resa icke fortsätta, innan denna ersättning blifwit erlagd. Nu hafwa flere än en resande åkt på den wagn eller släde, för hwilken skjutshäst blifwit skadad, ware de, en för alla och alla för en, för ersättningens utgifwande ansvarige; och ege den misnöjde, att målet till wederbörlig Domstols undersökning och pröfning instämma. Sker skada å häst eller fordon utan den resandes förwällande, ware han saklös.

§ 3. På åkdon med en häst må ej läggas större tyngd, än ett skeppund, den resandes egen inbegripen, likasom å wagn eller släda med twänne hästar dubbelt och så vidare, samt på en ridhäst twänne lispund, utom den ridande. Då förbud begagnas, utan någon dermed åtföljande person, behöfwer skjutslegan derföre icke erläggas för, än wid den Resandes egen ankomst, men i annat fall skall

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library of Sweden

medhafwande betjening, köra det åkdon han begagnar. I afseende på skjutsen för fångar och medföljande fänggewaldiger är serskildt stadgad.

§ 5. Resande, som för elak och backig wäg nödgats att å en skjutsstation taga flere hästar, än han dit begagnat, är ej pliktig att, då anledningen upphört, sedermera begagna ett lika antal. Om resande genom oduglig eller istadig skjutshäst, eller annan tillfällighet, utan sitt eget förwällande, under wägen hindras fortsätta resan med de hästar, han haft från skjutsstation, ware närmaste hemmansinnehafware, wid samma påföljd, som för skjutsförsummelse stadgas, skyldig att, på tillsägelse och emot skjutslega efter wägens längd, genast lemna biträde med nödigt antal hästar till nästa skjutsstation.

§ 6. Resande bör med saktmod och anständighet bemöta Entreprenören och hans folk, hwilka likasom de resande sjelfwe äro tagne i Kongl. Maj:ts höga hägn och beskydd och således å ömse sidor

Konungens Befallningshafwandes

i

Wester-Norrlands Län

Rungörse

om hwad, som wid skjutsstationerne derstädes bör, enligt allmän Lag och utfärdade färskilde författningar, tills vidare iakttagas.

§ 1. Resande, som är okänd, bör wid ankomsten till skjutsstationen, uppå entreprenörens anmodan, genast uppvisa sitt pass, och hwar och en, innan afresan, i Dagboken tydligt anteckna sitt namn, embete, tjänst eller yrke, jemte orten, hvarifrån han ankommit och stället, dit han ärnar sig, samt det antal och den klass af hästar, hwaraf han sig begagnar. Innan sådan anteckning skedd, må resande icke från skjutsstationen afresa.

§ 2. Färdas resande så, att skjuthäst eller fordon derigenom förderfwas eller skadas, ware den resande skyldig, att, der godwillig öfwerenskommelse ej sker, sådant ersätta, efter den uppskattning, som bestämmes af 2:ne utaf Entreprenören å nästa ombytte, tillfallade gode män, i närvaro af närmaste Kronoberjent, hwilken, om hans biträde å någondera sidan äskas, genast bör på dens bekostnad, som fordrat hans inställelse, tillstädeskomma, samt skriftligt bewis om förhållandet, der så åstundas afgifwa; och må den resande sin resa icke fortsätta, innan denna ersättning blifwit erlagd. Nu hafwa flere än en resande åkt på den wagn eller släde, för hwilken skjuthäst blifwit skadad, ware de, en för alla och alla för en, för ersättningens utgifwande ansvarige; och ege den misnöjde, att målet till wederbörlig Domstols undersökning och pröfning instämma. Sker skada å häst eller fordon utan den resandes förwällande, ware han saklös.

§ 3. På åldon med en häst må ej läggas större tyngd, än ett skeppund, den resandes egen inbegripen, likasom å wagn eller släda med twänne hästar dubbelt och så vidare, samt på en ridhäst twänne lispund, utom den ridande. Då förbud begagnas, utan någon dermed åtföljande person, behöfwer skjutslegan derföre icke erläggas förr, än wid den Resandes egen ankomst, men i annat fall skall betalningen owilkörligen utgifwas af den, som anmäler sig såsom förbud, hwilken, likasom annan resande, bör med behörigt pass wara försedd.

§ 4. På åldon bespände med en häst, hwarmed enspände så kallade trissor jämwäl böra fortskaffas, må icke färdas mer än en person, utom den skjutsande, hwilken alltid skall hafwa plats på det åldon han skjutsar, der den resande honom anvisar, samt efter twänne hästar tre personer utom den skjutsande. När trenne resande tillsammans begagna twänne enbetsåldon, hwilket ej må förmenas, eller då blott två eller tre hästar nyttjas för en wagn, ware den Resande icke skyldig medföra flere än en skjutsande; men är antalet af hästar större, må högst twänne medfölja. Som den resande är ansvarig för hästarnes behandling, eger han deremot alltid rättighet att, der han åstundar, sjelf eller genom medhafwande betjening, föra det åldon han begagnar. I afseende på skjutsen för fångar och medföljande fänggewaldiger är serskildt stadgad.

§ 5. Resande, som för elak och backig wäg nödgats att å en skjutsstation taga flere hästar, än han dit begagnat, är ej pligtig att, då anledningen upphört, sedermera begagna ett lika antal. Om resande genom oduglig eller istadig skjuthäst, eller annan tillfällighet, utan sitt eget förwällande, under wägen hindras fortsätta resan med de hästar, han haft från skjutsstation, ware närmaste hemmansinnehafware, wid samma påföljd, som för skjutsförsummelse stadgas, skyldig att, på tillsägelse och emot skjutslega efter wägens längd, genast lemna biträde med nödigt antal hästar till nästa skjutsstation.

§ 6. Resande bör med saktmod och anständighet bemöta Entreprenören och hans folk, hwilka likasom de resande sjelfwe äro tagne i Kongl. Maj:ts höga hägn och beskydd och således å ömse sidor

böra från oförrätter fredas. Felar resande härutinnan genom ord eller gerning, ware entreprenören berättigad att förhållandet med all tillgänglig bewisning anmäla hos kronobetjeningen i orten som åligger att sådant wid tjensteansvar i laga ordning genast beifra.

§ 7. Skjuts erhålles från en till annan närmaste skjutsstation och resande må icke, emot entreprenörens wilja, begagna des hästar förbi närmaste skjutsstation, så wida icke resan slutas inom $\frac{1}{2}$ mil derifrån, i hwilket fall den skjutsande är skyldig, om den resande det äskar, att honom dit emot wanlig skjutslega forskaffa.

§ 8. Nu kommer resande till skjutsstation och finner ej genast hästar, ege då frihet, att sig genom beting med hwem som skjutsa will, forshjelpa. Annars må icke skjutas förbi skjutsstation, utan i den händelse nästföregående § innehåller.

§ 9. Då resande i städer eller på landet möta andra wägsfarande, böra de wika hwar till sin wänstra sida, på sätt 23 och 24 §§ i 1734 års gästgifswareordning föreskrifwa.

§ 10. Om wägar och broar, hwilken årstid som helst, icke äro i försvarligt skick, anmodas den resande, att sådant i dagboken anteckna, på det rättelse må kunna följa och den försumlige till ansvar beforderas. Andra klagomål, till anförande hwaraf resande kunna finna sig befogade, böra jemwäl i dagboken införas.

§ 11. Entreprenören, hwilken eger de för gästgifsware i lag och författningar bestämde rättigheter och skyldigheter i allt, der icke undantag genom entreprenadkontraktet blifwit gjordt, bör alltid hafwa å wäggen i skjutsstugan anslagne så wäl denna kungörelse som gällande entreprenadkontrakt äfwen som den för skjutsstationen sist utfärdade och gällande Taxa. Han bör till skjutsfare endast begagna wälskjeddade och pålitlige personer, ofelbart bibehålla ordning och lugn wid skjutsstationen, samt icke tillåta obehöriga sammansjöckningar af sådane personer, som ej hafwa något att der uträtta; börande närmaste kronobetjent på kallelse genast meddela den handräckning, som nödig finnes.

§ 12. Entreprenören bör ansvara för den resandes förplägning, herbergerande och forskaffande samt sjelf och genom sitt folk, honom med höfslighet och beredwillighet bemöta. Han hålle alltid stuga och gästrum städade och snygga samt ware försedd med erforderlig förtäring, goda sängar och sängkläder, jemte rent linne. Gårdsplanen skall, då så är nödigt, med grus och sand fyllas, så att resande icke må af orenlighet derå beswäras; skolande kronobetjeningen i fall denna skyldighet icke genast, efter skedd påminnelse fullgöras, wara förbunden att grusningen på entreprenörens bekostnad för lega werkställa. Om wintertiden skall åtminstone ett gästrum alltid wara uppeldadt å skjutsstationerne efter allmänna landswägen. Entreprenören hålle likaledes tillhanda foder, stall och wagnslider för hästar och åfbon emot den betalning, som den upprättade Taxan föreskrifwer, samt wid den deri stadgade påföljd, om entreprenören antingen underlåter tillhandahållande af hwad Taxan upptager eller derföre äskar högre betalning, än densamma utstafar.

§ 13. De upplysningar resande af entreprenören påfordrar, angående den skjutsandes namn och hemwist, sådane omständigheter, som i någon måtto angå skjutsning, underhållande af broar och wägar, besunne oordningar under resan eller wid skjutsstationen och mera dylikt, böra af entreprenören alltid meddelas.

§ 14. Förbud, som ankomma med förbudsbedlar eller behörigen inrättad förbudslista, utan att någon person är söljaktig, böra med skyndsamt forskaffas, wid ansvar för entreprenören, om onödig tidsutdrägt eger rum. Skolande wid hwarje skjutsstation å listan owilkorligen antecknas tiden, då förbudet ankom och afgick. Om någon resande sedermera icke inträffar, anmäles sådant härstädes; Och må icke till bestridande af genom förbud bestäld skjuts begagnas de hästar, hwilka Entreprenören är pliktig att genast tillhandahålla, i annan händelse än att den betingade skjutsen skall utgöras den tid, (räknad från det beställningen gjorts,) som entreprenör har sig förunnad för anskaffande af hästar i de dittills utgångnes ställe.

§ 15. Entreprenören skall hafwa noga inseende öfwer skjutsfare, att de sina skyldigheter noggrant uppfylla, så att genom deras förwållande resande icke må uppehållas, stegring i skjutslegan försökas eller annat offick föröfwas.

§ 16. Finner resande sig befogad att något klagomål i Dagboken anteckna, skall Entreprenören wara pliktig att densamma genast framlemna samt sitt med behörig underskrift försedda utlåtande öfwer klagomålet owägerligen i den resandes närwaro i Dagboken meddela. Då Resande klagar öfwer brist å wäg, bro eller färja, bör Entreprenören sådant hos den underhållsskyldige samt Kronolänsmannen i orten genast anmäla.

§ 17. Entreprenören skall tillse, det icke någon af honom okänd person och särdeles ej någon Utlänning färdas med Kjus, utan att vara försedd med tryckt Pass, som, för att vara gällande, bör antingen af Konungens Statsminister för utrikes ärenderne, Kongl. Öfver-Ståthållare-Embetet, Landshöfdingar, Rectors-Embeter eller Magistrater vara utfärdadt, underskrifwet och med insegl försejt. Finnes någon ej innehafwa pass, eller vara stadd å wäg till annan ort, än passet innehåller, eller är den i passet bestämda tid tilländalupen och trovärdige personer ej kunna intyga, att han är i orten wäl känd, skall han anhållas och i stad genast ledsagas till Borgmästaren, men å landet till närmaste kronobetjent. För passlös och okänd resande Kjus på Kjusstation eller ock med entreprenörens wetskap från annat ställe, pligtar entreprenören tjugufem Riksdaler banko. För hwarje resande skall entreprenören i Dagboken anmärka om och med hwilket embetswets pass han varit försedd, eller om han är i orten känd.

§ 18. Utländske konstberidare, theaterföreståndare, de som wisa konstkabinetter eller wilda djur eller gifwa andre representationer af hwad slag som helst, så icke under deras resor i landet för sine personer och medförande effekter begagna entreprenadKjus med större antal hästar, än sex stycken, utan böra genom beting förskaffa sig de hästar, som de utöfwer nämnde antal kunna för deras fortkomst behöfwa. Så kallade startarer, tråddragare, häktmakare, månglare och månglerfkor, obehörige stamboksbärare och andre dylika personer så icke begagna entreprenadKjus wid ansvars påföljd för entreprenören, om han det oaktadt sådant tillåter, ej eller lärodrängar, soldater och båtsmän, om ej deras pass sådant uttryckeligen innehålla.

§ 19. Hwar som bor på landet inom en mil från Kjusstation och ej har så många egna hästar, som han till sin resa behöfwer, må till sitt hemwist fordra derutöfwer erforderlig Kjus och tjenstemän å landet, som resa i embetsärender, äga requirera hästar till sig från närmaste Kjusstation, äfwen som resande, hwilken uppehållit sig på något ställe utom Kjusstation, äge att dit fordra Kjus till deras afhämtning, dock emot serskild Kjuslega från Kjusstationen till hämtningsstället samt efter beting sex timmar förut. I städerna äro endast tjenstemän wid embetsresor berättigade till erhållande af Kjus till andra ställen än gästgifwaregårdar eller Kjusstationer.

§ 20. För foror må icke entreprenadKjus begagnas, utom för fogellaf från Norrland samt ostron och hummer. Under foror må likwäl icke räknas de saker, som af resande för deras behof medföras och hwartill serskilda egne förredskap erfordras, ehwad de nyttjas som förbud eller resande åtfölja.

§ 21. Kurirer skall entreprenören utan uppehåll forthjelpa. Han bör likwäl tillse att den, hwilken som kurir sig anmäler, en sådan des egenfkap behörigen styrker, både med pass och numera gällande serskiktig kurirbricka.

§ 22. Entreprenören får icke tillåta tiggare eller andra lösa oförpassade personer, att sig å Kjusstationen utan loflig syfvelsättning uppehålla, utan bör dem genast fastaga och till närmaste kronobetjente affända.

§ 23. På hwarje Kjusstation skall owilkorligen, alla tider på dygnet, finnas någon pålitelig person, som emottager och uträttar de resandes tillfälgelser om Kjus eller härberge.

§ 24. Wäntningspenningar, då sådane ega rum, skall entreprenören af den resande utfordra, innan afresan tillåtes. Göres ej anspråk derpå före afresan, wore vidare fråga derom förfallen. I fråga om tiden, ege entreprenörens klocka witsord, men i afseende till klockornas olika gång, beräknas blott hela timmar och ej öfwerKjutande fjerdedelar. Förebär resande att genom andre resandes eller Kjusandes förwällande hafwa blifwit uppehållen, utgifwe ändock wäntningspenningar och söke sitt skadestånd af den, som till uppehållet varit wällande. I dese händelser ware entreprenör skyldig meddela serskildt bewis, der så äffas.

§ 25. Det tillhör entreprenören, att till Kjusning endast använda fullt dugliga hästar, åfdon och seltyg, hwaröfwer kronolänsmännen wid deras månadteliga besök å Kjusstationerne skola hålla hand; och kommer all oordning, uppehåll och olägenhet, som i följd af entreprenörernes underlåtenhet i detta fall, kan för resande inträffa och öfwerklagas, att stadna på entreprenören, hwars ansvar efter försummelsens beskaffenhet bestämmes.

§ 26. Entreprenören bör hålla hand deröfwer, att den resande icke warder af Kjusfare eller andre personer med otidighet bemött eller med ord eller gerning förolämpad. Eker annorlunda och finnes sådant hafwa kunnat af entreprenören förekommas, ware han för uraktlåtenhet deraf till ansvar förfallen.

§ 27. Resande, som det fordrar, skall alltid förses med Kjusfare. Då förbudsedel innehåller att Kjusfare erfordras för att föra, bör en dertill skicklig person anskaffas.

§ 28. Dagboken, som alltid bör hållas ofskadad, snygg och utan öfwerstrykning samt infästad i serskildt omslag, bör sist inom fyra dagar efter hwarje månads slut af entreprenören till wederbörande läns-

man å landet och till magistrat i stad aflemnas, för att derefter, inom den 15 i samma månad, till konungens befälningshafwande insändas.

§ 29. Entreprenören må icke under någon förewändning förwägra resande Dagboken, utan skall, enär så påfordras, densamma öfwerlemnna, tillika med nödiga skrifttyg, så att den resande jemväl kan deruti införa, om han i någon måtto förördelas och den kontroll sålunda winnas, som genom Dagböckerne är åsystad. Skulle någon understå sig att häremot bryta, eger den resande att i nästa skjutsstations Dagbok sådant anteckna, eller ock härstädes anmäla, då den felaktige skall sitt wägrande umgälla.

§ 30. Då skjuts hålles i ordning till wiß tid efter förbudsbedel, bör den under påföljande fyra timmar afwagta den resandes ankomst, emot ersättning af åtta skillingar banko hästen för hwarje full timmes uppehåll, utöfwer den första, för hwilken några wäntningspenningar icke ege rum.

§ 31. Sedan köld inträffat och backarne börjat blifwa hala, skall hwarje häst, som till skjutsning begagnas, wara skarpfodd och kommer derjemte på entreprenörens ansvar, för all deraf timande skada, om hästar som äro orklöse och oduglige, eller wetherligen ega farlige ofeder, warda i skjuts begagnade.

§ 32. För nödig kontroll i afseende å utgången af de hästar, som under hwarje dygn böra resande genast tillhandahållas, anmärkes, att dygnet likasom datum, der ej genom entreprenad-kontraktet annorlunda är förordnad, beräknas från kl. 12 om natten till kl. 12 den andra.

§ 33. Körningstiden för hwarje mil är bestämd till en och en half timme. Skjutslegan för en häst är wid skjutsstation i stad 28 skillingar och å landet 24 skillingar banko milen. 3 lega för en wagn eller parfläda betalas 2 sk. och för en sadel, fläda eller kärva 1 skilling för hwarje mil. Om ridhäst nyttjas, erlägges 9 skill. milen för hästens återhämtning.

§ 34. Beträdes entreprenör med försummelse i något af hwad honom enligt kontrakt och denna kungörelse åligger, eller han eljest enligt författningarne bör uppfylla, kommer han att derföre wid Cancellieförhör, utom ansvar efter lag, fallas till böter från tre R:de 16 sk. till och med tjugufem Riksdaler, allt efter förseelsens och sakens beskaffenhet.

Sedan de föreskrifter, som med entreprenad-skjutsning äga gemenskap, nu blifwit utom hwad kontraktet innehåller, uti denna kungörelse sammanfattade och okunnighet om hwad, som är wordet i detta afseende stadgadt, således icke kan å ena eller andra sidan förebäras eller för skeende öfwerträdelse lända till ursäkt, förmodar konungens befälningshafwande, att de fleste anledningar till grundade klagomål skola upphöra. Men om, det oaktadt, någon resande tror sig ega laga fog till klagan öfwer entreprenör eller skjutsfare, eller ock angående andra omständigheter, som under resan kunna inträffa, eger han att i Dagboken tydligt anteckna, i hwad måtto och genom hwilkens förwällande hans rätt blifwit förnärmat eller hwad i öfrigt han finner böra komma till konungens befälningshafwandes kännedom. Ett sådant klagomål eller anmälan åtföljd af uppgift om den bewisning, som kan wara att tillgå, bör, för att wara gällande, alltid undertecknas med den resandes namn, titel och wanliga hemwist. Finnes klagomål annorledes inrättadt, warder detsamma lemnadt utan allt afseende eller åtgärd. Men som å ena sidan werkelige oordningar och förbrytelser af entreprenör eller skjutsfare icke skola lemnas utan sträng bestraffning, så kan ej eller den resande, som genom osanna eller obewisliga anklagelser wällat dem kostnad och tidspillan, undgå att derföre stadna i fullt ersättningsansvar, der den tilltalade finnes ofskyldig.

Länsmännen blifwa i allmänhet konungens befälningshafwande ansvarige, att icke några oordningar eller brister wid skjutsstation lemnas oanmälde. De skola så ofta ske kan, och minst 2:ne gånger i hwarje månad wid hwarje skjutsstation inom distriktet anställa noggranna undersökningar å hästar, ådon och seltyg, efterforska, huru entreprenör och skjutsfare iakttaga sina pligter emot resande, inhämta några kännedom om alla möjlige besintelige misßbruk, undersöka anförde klagomål m. m. och om allt detta hwarje gång i Dagboken teckna bewis till konungens befälningshafwandes kännedom. Då länsmännen närmast äro i tillfälle, att waka öfwer skjutsinrättningens skick, ämnar konungens befälningshafwande ej heller låta den minsta underlåtenhet i detta fall aflöpa utan ansvar, såsom för annat tjenstefel, på det att ordning må kunna befrämjas och skjutsinrättningens ändamål winnas.

Hernösand å Lands-Cancelliet den 8 December 1849.

Efter Nådigste Förordnande.

SV. WILH. GYNTHER.

CARL AUG. ECKHÉLL.

Hernösand, tryckt hos C. C. Berlin, 1849.